

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวคิด.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการสืบทอด.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีประกอบพิธีกรรม.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้านอีสาน.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีดนตรีและการวิเคราะห์ดนตรี.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและการสืบทอด.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การละเล่นพื้นบ้าน.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม.....	17
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
ขั้นรวบรวมข้อมูล.....	20
ขั้นตอนศึกษาข้อมูล.....	20
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
ขั้นสรุปและอภิปรายผล.....	22
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
ตอนที่ 1.....	23
ข้อมูลทั่วไปของอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย.....	23

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ข้อมูลทั่วไปของตำบลราษฎร์พัฒนา.....	27
สภาพทั่วไปของชุมชนหมู่บ้านสระแคน.....	28
ลักษณะที่ตั้งของชุมชน.....	29
ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน โนนทอง.....	30
จำนวนประชากร.....	34
การศึกษา.....	34
ศาสนา.....	34
ภาษา.....	41
การประกอบอาชีพ.....	41
สภาพเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ สาธารณูปโภค.....	41
ตอนที่ 2.....	45
เครื่องดนตรีและผู้บรรเลงประกอบพิธีกรรม.....	45
ประวัติความเป็นมาของเครื่องดนตรี.....	45
องค์ประกอบของเครื่องดนตรี.....	46
วิธีการประกอบส่วนต่างๆให้เป็นแคน.....	52
วิธีการบรรเลง.....	55
ท่วงทำนอง (ลาย) ที่ใช้ประกอบพิธีกรรม.....	56
นักดนตรี หรือหมอแคน.....	58
โอกาสในการบรรเลง.....	59
ตอนที่ 3.....	60
การศึกษาการประกอบพิธีกรรม.....	60
เครื่องเช่นไหว้ในการประกอบพิธีกรรม.....	60
ขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม.....	68
ตอนที่ 4.....	77
วิเคราะห์ทำนองลำประกอบพิธีกรรม.....	77
วิเคราะห์ลายแคนประกอบพิธีกรรม.....	104

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผลอภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ.....	147.
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	147
ขอบเขตของการวิจัย.....	147
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	147
วิธีดำเนินการวิจัย.....	147
สรุปผล.....	149
อภิปรายผล.....	155
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	156
บรรณานุกรม.....	157
ภาคผนวก.....	164
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1.....	165
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2.....	166
ประวัติความเป็นมาของหมอลำผีฟ้า.....	167
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	171

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแสดงลำดับชื่อลูกแคนแคนแปด เรียกชื่อตามช่างแคนไทย.....	53
2 ตารางแสดงลำดับชื่อลูกแคนแคนแปด เรียกชื่อตามช่างแคนลาว.....	54
3 ตารางแสดงลำดับเสียงแคนแปดแคนแต่ละลูกเมื่อนำมาเทียบเป็น โน้ตดนตรีสากล.....	54
4 ตารางแสดงรูปแบบโน้ตที่ประจำลูกแคนแปด.....	55
5 ตารางแสดงลักษณะการ ใช้นิ้วที่มือขวาแคนแปด.....	56
6 ตารางแสดงลักษณะการ ใช้นิ้วที่มือซ้ายแคนแปด.....	56
7 ตารางแสดงทางแคนและการเทียบคีย์ พร้อมทั้งเสียงลูกแคนที่ติดขลุ่ยของแคนแปด.....	57

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพป้ายทางไปอำเภอเกษตรวิสัย.....	29
2 ภาพป้ายทางเจ้าหมู่บ้านสระแคน.....	29
3 ภาพที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน โชติชัย ศิลาเลิศ แห่งบ้านสระแคน.....	31
4 ภาพผู้ใหญ่บ้าน โชติชัย ศิลาเลิศ.....	32
5 ภาพร้านค้าประจำหมู่บ้านสระแคน.....	32
6 ภาพทำเนียบประจำหมู่บ้าน.....	33
7 ภาพบริเวณวัดรัตนวัน บ้านสระทอง.....	37
8 ภาพศาลาการเปรียญ วัดรัตนวันบ้านสระแคน.....	37
9 ภาพพระลูกวัดรัตนวัน บ้านสระแคน.....	38
10 ภาพกุฏิวัดรัตนวัน บ้านสระแคน.....	38
11 ภาพหอระฆังวัดรัตนวัน บ้านสระแคน.....	39
12 ภาพอุโบสถวัดรัตนวัน บ้านสระแคน.....	39
13 ภาพรูปปั้นพระครูสังฆกิจพิเชษฐ์(พวง) วัดรัตนวัน บ้านสระแคน.....	40
14 ภาพเจดีย์บรรจุอัฐิพระครูสังฆกิจพิเชษฐ์(พวง) วัดรัตนวัน บ้านสระแคน.....	40
15 ภาพ สภาพถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก.....	42
16 ภาพร้านค้าประจำหมู่บ้านสระแคน.....	43
17 ภาพศูนย์ข้อมูลชาวชุมชนประจำหมู่บ้านสระแคน.....	43
18 ภาพศูนย์ชาวชุมชนประจำหมู่บ้านสระแคน.....	44
19 ภาพมินิมาร์ทประจำหมู่บ้านสระแคน.....	44
20 ภาพนกการะเวก.....	46
21 ภาพลูกแคนที่ทำด้วยไม้ซางซึ่งเป็นพืชตระกูลไม้ไผ่ลำเล็กๆ มีปล้องยาว.....	47
22 ภาพส่วนประกอบของลูกแคน.....	48
23 ภาพเต้าแคน.....	48
24 ภาพตัวอย่างลิ้นแคนที่ปกติ.....	50
25 ภาพตัวอย่างลิ้นแคนที่ไม่ปกติหรือดีด้นอง.....	50
26 ภาพซีสูดหรือขันโรง.....	51
27 ภาพไม้กั้นแคน.....	51
28 ภาพต้นเครือหญ้านาง.....	52

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
29 ภาพเชือกรัดแคนที่ทำจากเครือหนุ่ยนาง.....	52
30 ภาพตัวอย่างแคนแปดที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว.....	55
31 ภาพนายทองแหว ปัดตามานัง.....	59
32 ภาพกระจกเงา 1 บาน สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	62
33 ภาพหวี 1 อัน สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	62
34 ภาพดินสอดพองหรือเป็ง 1 ครอบ สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	63
35 ภาพข้าวเหนียว 1 ปั้น สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	63
36 ภาพเงินเหรียญ 6 สติง สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	64
37 ภาพน้ำอบไทยหรือน้ำหอม 1 ขวด สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	64
38 ภาพเทียนเล็ก 1 คู่ สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	65
39 ภาพเทียนใหญ่ 1 คู่ สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	65
40 ภาพน้ำมันใส่ผม 1 กล่อง สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	66
41 ภาพชวย 5 ชุด สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	66
42 ภาพเหล้า 1 ขวด สำหรับเป็นเครื่องเล่นไหว้ในคายน้อ.....	67
43 ภาพเครื่องเล่นไหว้วางรวมกันในคายน้อ.....	67
44 ภาพบ้านหมอลำสนั่น ลมบน.....	69
45 ภาพทีมวิจัยเตรียมเก็บข้อมูล ที่บ้านหมอลำสนั่น ลมบน.....	69
46 ภาพผู้วิจัยเตรียมเก็บข้อมูล กับหมอลำสนั่น พร้อมหมอแคนทองแหว.....	70
47 ภาพหมอลำสนั่น พร้อมหมอแคนทองแหว เตรียมเข้าสู่พิธีกรรม.....	70
48 ภาพหมอลำสนั่น จุดเทียน 1 คู่ เพื่อเข้าสู่พิธีกรรม.....	71
49 ภาพหมอลำสนั่น ก้มลงกราบ 3 ครั้ง.....	71
50 ภาพหมอลำสนั่น ยกคายน้อ ไหว้เหนือหัว พร้อมกล่าวนะโม 3 จบ.....	72
51 ภาพหมอลำสนั่น กำลังตั้งกระจกส่องตรงหน้าตัวเอง.....	72
52 ภาพหมอลำสนั่น กำลังกล่าวคำยกคายน้อ.....	73
53 ภาพหมอลำสนั่น กล่าวคำยกคายน้อจบ แล้วก้มลงกราบ 3 ครั้ง.....	73
54 ภาพหมอลำสนั่น เริ่มลำกลอนยกคายน้อ.....	74
55 ภาพหมอลำสนั่น อยู่ในช่วงลำกลอนยกคายน้อ.....	74

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
56 ภาพหมอลำสนั่น กำลังรำประกอบกลอนยกครู.....	75
57 ภาพหมอลำแคนทองแวว กำลังเป่าแคนประกอบพิธีกรรม กลอนลำยกครู.....	75
58 ภาพหมอลำสนั่น กำลังนำค้าย้อขึ้น ไปบนบ้าน.....	76
59 ภาพหมอลำสนั่น นำค้าย้อขึ้น ไปบนบ้านและยกไว้ในที่หิ้งค้าย้อ.....	76
60 ภาพหมอลำสนั่น ลมบน.....	167
61 ภาพนางสนั่น ลมบนได้รับเชิดชูเกียรติ เป็นศิลปินพื้นบ้าน.....	168
62 ภาพนางสนั่น ลมบนและศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับเชิดชูเกียรติ.....	169
63 ภาพการแสดงหมอลำกลอนของหมอลำสนั่น ลมบน.....	169
64 ภาพลูกศิษย์ของหมอลำสนั่น ลมบน.....	170
65 ภาพหมอลำสนั่น ลมบน ปฏิบัติธรรมที่พระธาตุนาดูน.....	170